

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

SPBI Svenska
Petroleum &
Biodrivmedel
Institutet

Leverans av petroleumprodukter

Information till dig som beställer och tar emot bränsle

Bränsleleveranser

Spill av eldningsolja och andra petroleumprodukter kan ge svåra skador på miljön, hälsan och byggnader. Felaktig hantering kan dessutom orsaka stora skador vid brand. Visste du att det räcker med en halv tesked olja för att göra 10 000 liter dricksvatten odrickbart?

Oljebolag, tankbilsförare och mottagare av petroleumprodukt måste naturligtvis följa de krav myndigheterna ställer¹. Med den här informationen vill Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tillsammans med Svenska petroleum & biodrivmedelsinstitutet (SPBI) informera om vad som gäller för leverans av petroleumprodukter till din anläggning. Exempel på vad som kan omfattas av reglerna är villa-oljecisterner, flyttbara ”gårdscisterner” eller andra mindre anläggningar med brandfarlig vätska.

Här beskriver vi de viktigaste riktlinjerna för hur en cistern ska vara utformad, hur den ska skötas med sina tillhörande röranslutningar och hur en leverans ska gå till. Det är viktigt att undvika misstag och spill så att bränslet kan levereras på ett säkert sätt, ur både hälso-, brand- och miljösynpunkt. Det är du som mottagare som ansvarar för att anläggningen är i sådant skick att bränslet kan levereras. Föraren ska inte utsättas för onödigt stora kroppsliga belastningar eller olycksfallsrisker på grund av att leveransplatser eller tillfartsvägar är dåligt utformade eller dåligt underhållna.

Många leverantörer har system för avvikelse- och incidenthantering. Påpekade brister ska vara åtgärdade innan ny beställning görs.

Det är alltid tankbilsföraren som avgör om det går att leverera produkten på ett säkert sätt eller inte.

1 Exempel på föreskrifter som reglerar området är MSBFS 2011:8 Cisterner och rörledningar för brandfarliga vätskor, SÄIFS 2000:2 - Hantering av brandfarliga vätskor samt NFS 2003:24 – Skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor.

Beställning och leverans

Vid beställning, var noga med att ge så utförlig och korrekt information som möjligt. Tankbilsföraren behöver förutom vägbeskrivning även information om, cisternens placering, produktslag och cisternens volym, liksom om fyllningsflödet måste begränsas.

Innan du beställer din produkt måste du veta hur mycket som får plats i cisternen. Det tar du reda på genom att läsa av mätare, titta i synglas eller genom att sticka ner en pejlsticka i cisternen. Du som beställare är ansvarig för att beställa rätt volym. Förarens leveransorder är på den beställda volymen. Bara den volym som står angivet på ordersedeln får levereras. Föraren får inte ta emot efterbeställningar på plats, utan att först kontakta sin transportledning. Beställning utan angiven volym, ”tills cisternen är full” eller liknande är inte tillåtet. En tumregel kan vara att volymen i cisternen efter leverans är på 90% av cisternens volym. Ofta är överfyllningsskyddet ställt till 95% av cisternvolymen. Det ska finnas marginal för felpojling då det inte är tillåtet att fylla mot överfyllningsskyddet.

Överfyllningsskydd på cisternen ska finnas som en extra säkerhetsåtgärd. Det är inte tillåtet att fylla cisternen om överfyllningsskyddet inte fungerar. Det finns inga undantag från denna regel! Det är du som mottagare av leveransen som är ansvarig för att skyddet fungerar. Kontakten till överfyllningsskyddet ska sitta fast, den får inte vara skadad eller hänga löst.

Fungerar inte överfyllningsskyddet får leveransen under inga omständigheter ske.

Tillgängligheten är viktig

Tankbilar är vanligen utrustade med 50 meter slang. Påfyllningsanslutningen ska vara placerad så att den är lättåtkomlig. För villaoljecisterner ska den helst vara placerad så att tankbilsföraren kan nå den från gatan. Är detta inte möjligt måste vägen till anläggningen tåla belastningen av en tankbil. En fullastad tankbil med släp kan väga 60 ton, vilket ställer stora krav på vägens skick. Det är du som är ansvarig för att det finns farbar väg ända fram till din leveransplats. Begränsningar ska meddelas vid beställning.

Påfyllningsanslutningen får inte vara dold bakom buskar eller under låga altaner. Den får heller inte vara blockerad på andra sätt eller vara omgiven av material eller buskage som kan börja brinna. Anslutningen ska helst sitta lägre än 1,2 m över marken. Om den sitter högt är det viktigt att det finns en arbetsplattform så att föraren lättare kan ansluta slangen. På högt belägna tomter kan det ibland behövas två personer för att klara av slangdragningen. Tankbilsföraren ska också kunna koppla loss och tömma slangen på ett smidigt sätt när beställd mängd har levererats. Vintertid ska sträckan från tankbilen till påfyllningen vara väl snöröjd och halkbekämpad.

Tankbilsföraren ska kunna nå påfyllningsanslutningen utan risk för att skada sig.

Bilden visar anslutning för överfyllningsskydd längst upp, avluftningen från cisternen i bakgrunden samt påfyllningsanslutningen med tillhörande skylt till vänster.

Tekniska krav på cisternen

Cisternen ska vara skyddad mot oavsiktlig påkörning samt skyddad mot obehörig åtkomst. Vid påfyllningsanslutningen ska det finnas en skylt med cisternens beteckning, volym, vilken produkt den är avsedd för samt högsta lossningshastighet om denna finns att tillgå. Leveranser kan annars ske av misstag. Finns det flera cisterner på leveransadressen ska det tydligt framgå av skyltning vad som gäller för respektive cistern. Utan påfyllningsskylt kan leveranser ske av misstag.

Spill och läckage ska undvikas och spilld vätska ska kunna tas om hand så att spridning begränsas. Tekniska lösningar som rekommenderas för drivmedelsanläggningar är uppställning på hårdgjord yta, spilltråg och droppfria industrikopplingar. Påfyllningsröret får inte ha bakfall så att bränsle kan rinna ut när man kopplar loss slangen. Om man ändå spiller är det viktigt att det finns instruktioner för hur man ska agera. Beroende på spilllets omfattning kan man behöva kontakta kommunens miljönämnd, saneringsföretag, eller räddningstjänst, men det är också möjligt att klara av mindre spill på egen hand om man har tillgång till rätt utrustning och kunskap. Det är dock en god vana att alltid rådgöra med miljönämnden och räddningstjänsten.

Det ska finnas ett avluftningsrör som förhindrar att det uppstår över- eller undertryck i cisternen. Rörets mynning ska vara väl synligt från en plats där föraren snabbt kan avbryta fyllningen. Röret ska mynna utomhus på en plats där ångor inte kan antändas.

Avluftningsröret får absolut inte blockeras eftersom cisternen är känslig för över- eller undertryck och kan gå sönder.

Alla cisterner ska kontrolleras

Alla cisterner större än 1 m³ ska kontrolleras av ett ackrediterat kontrollorgan vid installation. **Installationskontrollen** ska säkerställa att cisternen, rörledningen och tillhörande utrustning är installerade på korrekt sätt.

Kontrollkrav finns också om man gör en omfattande reparation eller ändring, om cisternen har skadats eller om den har stått avställd mer än ett år. Sådan kontroll kallas **revisionskontroll**.

Cisterner större än 1 m³ ska genomgå **återkommande kontroll** så länge den används. Beroende på om cisternen är korrosionsskyddad eller inte är intervallet för återkommande kontroll 6 eller 12 år.

Efter installationskontroll och efter återkommande kontroll ska kontrollorganets skylt finnas på väl synlig plats. Kontrollskyltar som satts dit före den 1 juli 2012 har datum för när kontrollen gjordes angivet i stället för när den ska göras nästa gång. För att få veta sista dag för ny återkommande kontroll för en sådan cistern måste man läsa kontrollrapporten.

Cistern nr:	____	Volym:	____	m ³
Tillverkningsnr / IDnr:	____			
Anläggningen uppfyller ställda krav:	Ja	☐	Nej	☐
Nästa kontroll utförs senast:	____			
Kontrollföretag:	FALUTANK			

Exempel på kontrollskylt

Om en cistern tas ur bruk är det ägarens ansvar att se till att den inte kan fyllas. Det görs genom att ta bort eller göra påfyllningsanslutningen obrukbar.

Särskilda regler i vattenskyddsområde

I vattenskyddsområde finns det särskilda krav på omhändertagande av spill, skyltning, anmälan till kommunens miljönämnd och så kallat sekundärt skydd. För villaoljecisterner i pannrum finns dock lättnader i kraven. Reglerna för cistern i vattenskyddsområde finner du i Naturvårdsverkets föreskrifter, NFS 2003:24.

För all verksamhet – även utanför vattenskyddsområde – gäller dessutom att de som gör något som påverkar miljön, själva ska kontrollera och visa att de följer miljöbalken. Det kallas för egenkontroll.

Viktigt att komma ihåg

- Det är mottagaren som ansvarar för att anläggningen är i sådant skick att bränslet kan tas emot. Rutiner för att med jämna intervall kontrollera anläggningen ska finnas.
- Det ska finnas en skylt vid påfyllningsanslutningen så att föraren kan hitta anslutningen till rätt cistern.
- Det är mottagaren som ansvarar för att beställa rätt mängd av rätt produkt.
- Överfyllningsskyddet måste alltid fungera, annars får cisternen inte fyllas.
- Det är ägarens ansvar att se till att det är omöjligt att fylla en cistern som tagits ur bruk.
- Det är alltid tankbilsföraren som bedömer om en leverans kan ske med tanke på säkerhet, miljö och hälsa.

